

Total number of printed pages-7

1 (Sem-3/FYUGP) SAN43MN/(B)

2025

SANSKRIT

(Minor)

Paper : SAN4300304MN

SET-B

**[Basic Principles of Indian Medicine
System (Āyurveda)]**

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

**The figures in the margin indicate
full marks for the questions.**

Unit-I

**(Introduction to Indian Medicine System
Āyurveda)**

Marks - 15

1. Answer the following questions : 1×3=3

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা :

(a) How many chapters are there in Caraka
Saṅhitā ?

চৰক সংহিতাত কেইটা অধ্যায় আছে?

(b) Which Veda is regarded as the source of Āyurveda ?

কোনখন বেদক আয়ুৰ্বেদৰ উৎস হিচাবে গণ্য কৰা হয় ?

(c) What was the name of the book written by Vāgbhata ?

বাগ্ভটে লিখা গ্ৰন্থখনৰ নাম কি ?

2. Answer **any one** of the following questions

2×1=2

তলৰ যিকোনো এটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) What is the definition of health according to Āyurveda ?

আয়ুৰ্বেদৰ মতে স্বাস্থ্যৰ সংজ্ঞা কি ?

(b) Write briefly on Śalya Tantra.

শল্যতন্ত্ৰৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

3. Answer **any one** of the following questions :

10×1=10

তলৰ প্ৰশ্নৰ যিকোনো এটাৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Prepare a note on ancient Indian medicine system.

প্ৰাচীন ভাৰতীয় চিকিৎসা পদ্ধতিৰ বিষয়ে এটি টোকা প্ৰস্তুত কৰা।

(b) What is Āyurveda ? What are its salient features ?

‘আয়ুৰ্বেদ’ মানে কি ? ইয়াৰ মুখ্য বৈশিষ্ট্যসমূহ কি কি ?

(c) Write about *any one* of the books on Āyurveda.

আয়ুৰ্বেদ সম্পৰ্কীয় যিকোনো এখন গ্ৰন্থৰ বিষয়ে লিখা।

Unit - II

(Basic Principles of Āyurveda)

Marks - 15

4. How many guṇas are there in Āyurveda ?
1

আয়ুৰ্বেদত গুণ কেই প্ৰকাৰৰ ?

5. Answer **any two** of the following questions :
2×2=4

তলৰ যিকোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Write briefly about Tridaśa.

ত্রিদোষৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

(b) What do you understand by Trayodaśāgni ?

‘त्रयोदशग्नि’ बुलिले कि वुजा?

(c) Write a short note on Prakṛti.

प्रकृतिर विषये चमु टोका लिखा।

6. Write short notes on **any two** of the following topics : 5×2=10

तलर यिकोनो दुटा विषयर ओपबत चमु टोका लिखा :

(a) Concept of Saptadhātu in Āyurveda

आयुर्वेदत सप्तधातुर् धारणा

(b) Pančamahābhūtas

पञ्चमहाभूत

(c) ऋतुचर्या and सदृत्त in Āyurveda

आयुर्वेदत ऋतुचर्या आरु सदृत्त

(d) Nāḍī and Sparsā as the ways to diagnose illness

रोग निर्णयर उपाय हिचावे नाडी आरु स्पर्श

Unit - III

(Dietetics, Nutrition and Treatment in Āyurveda)

Marks - 15

7. Which branch of Āyurveda deals with care for mother and baby? 1

आयुर्वेदर कोनटो अंशई मातृ आरु शिशुर् यत्न सम्पर्के आलोचना करे?

8. Write briefly about **any two** of the following : 2×2=4

तलर यिकोनो दुटा विषये चमुकै लिखा :

वमन, वस्ति, रसायन

9. Answer **any one** of the following : 10×1=10

तलर यिकोनो एटा उतर लिखा :

(a) Discuss the basic principles of Āyurvedic pharmacology.

आयुर्वेद औषधविज्ञानर मूल नियमसमूहर् विषये आलोचना कर।

(b) Present a note on Āhāra and its impact on health

आहारर विषये एटि टोका प्रस्तुत कर आरु स्वास्थ्यत ईयार प्रभार सम्पर्के लिखा।

Unit - IV
(Important Medicinal Plants
and their base on Āyurveda)

Marks - 15

10. Answer the following questions : 1×3=3

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Write the name of a plant useful for skincare.

ছালৰ যত্নৰ বাবে উপকাৰী এবিধ উদ্ভিদৰ নাম লিখা।

(b) Which plant is used as air purifier?

কোনবিধ উদ্ভিদক বায়ুশোধক হিচাবে ব্যৱহাৰ কৰা হয়?

(c) Write *any one* use of Ghṛtakumārī (Aloe vera)?

‘ঘৃতকুমারী’ - ৰ এটি ব্যৱহাৰ লিখা।

11. Write briefly on the following topics : 2×1=2
(any one)

তলত দিয়া বিষয়সমূহৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা : (যিকোনো এটা)

(a) Medicinal use of Tulsi

তুলসীৰ ঔষধি গুণ

(b) Use of Aśwagandhā

‘অশ্বগন্ধা’ - ৰ ব্যৱহাৰ

12. Write short notes on *any two* of the following : 5×2=10

তলৰ যিকোনো দুটাৰ চমু টোকা লিখা :

সৰ্পগন্ধা, ব্ৰাহ্মী, অৰ্জুনবৃক্ষ:, গুণ্গুলু

